

SOHA MUTAXASSISLARI UCHUN INGLIZCHA-O'ZBEKCHA TIBBIY LUG'ATLAR YARATISHNING AHAMIYATI

Ibodova Mohinur Normengli qizi

Shahrisabz Davlat Pedagogika Instituti, talaba

E-mail: ibodovamohinur0@gmail.com

+998916382098

Yusufova Malika Orif qizi

Shahrisabz Davlat Pedagogika Instituti, talaba.

E-mail: 1111yusupovamalika@gmail.com

+998880799502

Nargiza Rizayeva Abramjon qizi

Shahrisabz davlat pedagogika instituti, talaba

e-mail: nrizayeva7@gmail.com. +998770127079

Sharopova Shaxlo Qiyom qizi

Shahrisabz davlat pedagogika instituti, talaba

e-mail: shaxlosharopova2@gmail.com

+998979241307

Annotatsiya: Ushbu maqolada inglizcha-o'zbekcha tibbiy lug'atlarning zamonaviy tibbiyotda tutgan o'rnini, mutaxassislar uchun ahamiyati va ularni ishlab chiqish jarayonidagi asosiy qiyinchiliklar ko'rib chiqiladi. Tibbiy terminologiyani aniq tarjima qilish, xalqaro hamkorlikni oshirish va malakali tibbiy xodimlar tayyorlashda ikki tilli lug'atlarning roli tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: Tibbiy lug'at, terminologiya, tarjima, mutaxassislar, xalqaro standartlar, kasbiy kommunikatsiya, til bilimi, diagnostika, davolash protokollari, malaka.

Аннотация: В статье рассматривается роль современного англо-узбекского медицинского словаря в современной медицине, его значение для специалистов и основные трудности в процессе его разработки. Анализируется роль двуязычных словарей в точном переводе медицинской терминологии, повышении международного сотрудничества и подготовке квалифицированных медицинских кадров.

Ключевые слова: Медицинский словарь, терминология, перевод, специалисты, международные стандарты, профессиональная коммуникация, языковая компетенция, диагностика, протоколы лечения, квалификация.

Annotation: This article examines the role of English-Uzbek medical dictionaries in modern medicine, their importance for professionals, and the key challenges in their development process. The role of bilingual dictionaries in the

accurate translation of medical terminology, enhancing international cooperation, and training qualified medical personnel is analyzed.

Keywords: Medical dictionary, terminology, translation, specialists, international standards, professional communication, language proficiency, diagnosis, treatment protocols, qualification.

Tahlil va Muhokama

Tibbiy sohada inglizcha-o'zbekcha lug'atlarning mavjudligi nafaqat terminologik aniqligi, balki mutaxassislar, talabalar va bemorlar o'rtasidagi samarali kommunikatsiyani ta'minlash uchun ham juda muhimdir. Quyida ushbu mavzu bo'yicha chuqurroq tahlillar keltirilgan.

Tibbiy Terminologiyani Aniq Tarjima Qilishning Ahamiyati

Tibbiyot sohasida har bir atama ma'lum bir kasallik, anatomik tuzilma yoki davolash usulini anglatadi. Shu sababli, tarjimalarda aniqlik va izohlilik bo'lishi shart. Masalan, "*hypertension*" atamasi "*gipertenziya*" deb tarjima qilinadi, lekin ba'zi manbalarda uni "*qon bosimi ko'tarilishi*" deb ham yozishadi. Birinchi variant aniqroq bo'lsa, ikkinchisi esa tushunarliroq bo'lishi mumkin. Shunday qilib, lug'at tuzishda quyidagi tamoyillar muhim:

1. **Ilmiy aniqlik** – atamalar xalqaro tibbiy standartlarga mos kelishi kerak.
2. **Tushunarli izoh** – qisqacha tushuntirishlar bilan mustahkamlangan bo'lishi kerak.
3. **Kontekstda qo'llash** – atamalar qanday holatlarda ishlatilishi misollar bilan ko'rsatilishi lozim.

Agar lug'atda bunday tafsilotlar bo'lmasa, shifokorlar, hamshiralar yoki talabalar noto'g'ri tushunishlari mumkin, bu esa bemorlarning sog'lig'iga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Xalqaro Hamkorlikda Inglizcha-O'zbekcha Lug'atlarning O'rni

O'zbekiston tibbiyot sohasi xorijiy davlatlar va tashkilotlar bilan faol hamkorlik qilmoqda. Masalan, Jahon Sog'liqni Saqlash Tashkiloti (WHO) bilan loyihalarda ishtirok etish, chet el klinikalari bilan malaka almashish dasturlari, xalqaro konferensiyalarda qatnashish kabi faoliyatlar davomida ingliz tilidan foydalanish zarur. Bunda:

1. **Standartlashtirilgan terminologiya** – barcha ishtirokchilar bir xil atamalardan foydalanishi kerak.
2. **Tezkor muloqot** – shoshilinch holatlarda lug'at yordamida tez tushunish imkoniyati mavjud.
3. **Ilmiy adabiyotlarni o'rganish** – chet el jurnallari, klinik qo'llanmalar va protokollarni o'zbek tilida tushunish osonlashadi.

Agar mutaxassislar bunday lug'atlardan foydalanmasa, xalqaro loyihalarda ishtirok etishda qiyinchiliklar yuzaga kelishi mumkin.

Tibbiy Ta'limda Ikki Tilli Lug'atlarning Ahamiyati

O'zbekistonda tibbiyot oliy o'quv yurtlarida darsliklar va qo'llanmalar ko'pincha ingliz tilida beriladi. Biroq, talabalarning hammasi ingliz tilini yuqori darajada bilmaydi. Shuning uchun inglizcha-o'zbekcha lug'atlar:

1. **O'quv jarayonini soddalashtiradi** – talabalar murakkab atamalarni tezda tushunish imkoniyatiga ega bo'ladi.
2. **Mustaqil o'rganishni rag'batlantiradi** – talabalar qo'shimcha manbalarga murojaat qilishga moyil bo'ladi.
3. **Imtihonlarga tayyorlashni osonlashtiradi** – atamalarni yodlash va tushunish samaradorligi oshadi.

Masalan, "*gastroenteritis*" atamasini "*gastroenterit*" deb o'rganish talaba uchun aniqroq bo'ladi, chunki u lotincha asl shakliga yaqin.

Xulosa

Inglizcha-o'zbekcha tibbiy lug'atlar tibbiyot sohasidagi bilim almashinuvi, talabalarni tayyorlash va xalqaro standartlarni qo'llashda muhim rol o'ynaydi. Ularni yaratishda terminlarning aniqligi, izohli misollar keltirish va yangi atamalarni qamrab olish zarur. Bunday lug'atlar O'zbekistonda tibbiy sohani rivojlantirishga katta hissa qo'shadi.

Foydalanilgan Adabiyotlar

1. Smith, J. (2020). *Medical Terminology in Global Healthcare*. Cambridge University Press.
2. Ahmedov, B. (2019). *Tibbiy Tarjima Muammolari*. Toshkent Tibbiyot Nashriyoti.
3. WHO. (2021). *International Classification of Diseases (ICD-11)*.
4. Karimov, S. (2018). *Inglizcha-O'zbekcha Tibbiy Lug'at*. Samarqand.
5. Brown, L. (2017). *Effective Medical Communication*. Oxford Medical Publications.
6. Yusupova, M. (2022). *Zamonaviy Tibbiy Terminologiya*. Toshkent.
7. CDC. (2020). *Medical Translation Guidelines*.
8. Johnson, P. (2016). *Bilingual Dictionaries in Healthcare*. Harvard Press.
9. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni Saqlash Vazirligi. (2023). *Milliy Tibbiy Standartlar*.
10. Lee, K. (2019). *Digital Tools for Medical Translation*. Springer.